

ת"פ 47727/11/23 - מדינת ישראל - פמ"ד נגד עבדאללה אל צאנע

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"פ 47727-11-23 מדינת ישראל נ' אל צאנע(עציר) ואח'
לפני כבוד השופטת הבכירה שוש שטרית
המבקשת מדינת ישראל- פמ"ד ע"י ב"כ עוה"ד יריב צרי והילה גרימר
נגד המשיבים
1. עבדאללה אל צאנע ע"י ב"כ עוה"ד אבנר שמש וסאלי
אביטל
2. מחמוד אל צאנע -לא בעניינו ע"י ב"כ עוה"ד ד.סלמי

החלטה

נגד המשיבים הוגש כתב אישום המייחס להם סחיטה באיומים, עבירה לפי סעיף 428 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977. המדובר בפרשת סחיטה באיומים של עובדי ובעלי מפעל "פרש לי", הממוקם באזור התעשייה עידן הנגב והעוסק בשינוע מוצרים בקירור.

1. בבקשתה מיום 30.11.23 עותרת המבקשת להורות על תיקון כתב האישום אותו הגישה נגד המשיבים ביום 22.11.2023, באופן בו לרשימת עדי התביעה הוסף עד תביעה, וודיע אבו סארחן, המכונה **ו.א.** בכתב האישום (להלן: **להלן ו.א או העד**). בנימוקי הבקשה צוין כי ו.א הוא עד תביעה מהותי שאך בשל טעות קולמוס שמו נשמט מרשימת עדי התביעה שבכתב האישום המקורי מיום 22.11.2023.

הבקשה מתארת בהשתלשלות דברים בין הצדדים במסגרת הליך המעצר (מ"ת 47746-11-23), בפני כב' השופט ימיני ביושבו כתורן מעצרים ביום 29.11.2023, ואלה צריכים לענייננו:

א. במעמד הקראת כתב האישום (הקראה פורמלית בתיק העיקרי) למשיבים, הודיע ב"כ משיב 1 כי בכוונתו לזמן את ו.א. כעד הגנה. על בסיס הודעה זו משעבר הדיון לתיק המ"ת טען ב"כ משיב 1 כי נוכח הצהרתו על הכוונה לזמן את ו.א כעד מטעם ההגנה, בית המשפט מנוע מלהסתמך על הודעותיו במשטרה של העד ו.א בבוחנו את התשתית הראייתית בהליך המעצר.

ב. ב"כ המאשימה הסביר לבית המשפט כי מדובר בעד תביעה מהותי שאך בשל טעות קולמוס לא נכלל ברשימת עדי התביעה, וביקש להוסיפו כעד תביעה. בית המשפט מצדו ציין כי הבקשה להוספת העד כעד תביעה צריך ותידון בתיק העיקרי ולא בהליך המעצר, נמנע מלתת החלטה בעניין, אם כי קיבל את עמדת ב"כ המשיבים והצהיר כי לא יסתמך בבחינתו את התשתית הראייתית על הודעותיו של ו.א.

לטענת המבקשת, ככל שבית המשפט לא יעתר לבקשתה לתיקון כתב האישום, התוצאה המסתברת תהא שיבוש ההליך המשפטי ופגיעה אנושה ביכולת לברר את האמת במסגרת ההליך ומכך פגיעה קשה באינטרס הציבורי.

2. בתגובתו מיום 7.12.2023, ציין ב"כ משיב 1 כי לאחר הצהרתו בפני בית המשפט בהליך המעצר כי ו.א. הינו

עד הגנה, **כבר למחרת (30.11.23) בשעות הבוקר ועוד קודם להגשת הבקשה לתיקון כתב האישום - הוא שוחח עם ו.א.** עוד טען כי מפרוטוקול הדיון ממנו מנסה המבקשת להיבנות (כך בלשונו) **עולה כי ב"כ המבקשת לא ידע להשיב לשאלת בית המשפט מדוע לא צורף ו.א. כעד תביעה לרשימת עדי התביעה שבכתב האישום.** בנוסף, הפנה לכלל 37 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) תשמ"ו - 1986, אשר לדידו, נוכח הקבוע בו צריך ויביא לשינוי עמדתה של המבקשת באשר לתיקון כתב האישום, קרי, עליה לוותר על הבקשה. עוד הוסיף כי הבקשה לא מגלה מקור סמכות בדין המאפשר לבית המשפט להורות על תיקון כתב אישום בנסיבות בהן עד הגנה יהפוך לעד תביעה, ועל כן יש לדחות את הבקשה.

3. בדיון שהתקיים ביום 14.12.23 טען ב"כ משיב 1 שעה ארוכה. תחילה הפנה לדבריו בפרוטוקולים מיום 29.11.23 בתיק העיקרי ובתיק מ"ת לפיהם חזר וציין כי בכוונתו לזמן את ו.א כעד הגנה והוסיף: **"כבר נפגשתי עם העד קו ההגנה שלי מבוסס על הפגישה עם העד ולאחר שהצהרתי בדבר בפני ביהמ"ש במסגרת הליך המעצר, הרי שבקשת המאשימה לא הוגנת. מכאן שאין מקום לטענת המבקשת בנוגע לשיחתי עם העד, שכן כבר הצהרתי שהוא עד הגנה. ברגע שנפגשתי איתו וחשפתי דברים לגבי קו ההגנה שלי, התרת תיקון כתב האישום פוגעת בחיסיון שיש ביני בין הנאשם. אני דיברתי איתו בידיעה שהצהרתי שהוא עד הגנה מטעמי".**

בהמשך טען כי תיקון כתב האישום כמבוקש תביא לפגיעה בהגנת הנאשם. לשאלת ב"כ המאשימה הכיצד תפגע הגנת הנאשם, השיב ב"כ משיב 1: **"...זה הקו הגנה שלי ואני לא חייב לחשוף אותו בפניה, זו הפריבילגיה שלנו בחוק... אף אחד לא נתן מנדט שכל העדים הם של המאשימה. להיפך, אמירה כזו שכל העדים הם של המאשימה, זו פגיעה בזכויותיהם של הנאשמים".**

בסוף הדברים חזר להפנות לכלל 37 בכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) תשמ"ו-1986, לפיו מנועה המבקשת לבוא במגע עם ו.א מרגע הצהרתו בפני בית המשפט כי בכוונתו לזמן כעד הגנה " **המאשימה לא יכולה להביא אותו כעד מטעמה. זה הבסיס של המשפט הפלילי. לקבל את בקשת המאשימה זה להגיד כי למשפט הפלילי אין כללים ולפגוע בזכויות הנאשמים.**" בסוף הדברים, הגיש והפנה ב"כ משיב 1 להחלטת בית משפט (מחוזי חיפה) בת"פ 19713-03-12 **אגף המכס ומע"מ המחלקה לתיקים מיוחדים נ' פיסו ואח'.**

4. **ב"כ המבקשת** בקש למקד את הדיון בבקשה בהתאם לסעיף 92 לחסד"פ, בהדגישה כי מדובר בתיקון טכני בדמות הוספת עד תביעה ששמו הושמט בטעות קולמוס מרשימת עדי התביעה, והוסיפה כי מהותית, אף ניתן היה להגיש הודעה על תיקון כתב האישום בהינתן שהקראה פורמלית של כתב האישום הייתה אמורה להתבצע רק ביום 6.12.23. המבקשת הדגישה "בדחיפות" בהתנהלות ב"כ משיב 1 לבצע הקראה פורמלית של כתב האישום תוך שהוא מנצל את הליך המעצר כשמטרתו הייתה להודיע על כוונתו לזמן את ו.א כעד הגנה מטעמו, על השלכותיה על הליך המעצר כפי שניתן ללמוד מפרוטוקול הדיון ולרבות בהליך בתיק העיקרי כיום.

ב"כ המבקשת הוסיף וטען כי על רקע טענות הסנגור כי נפגש ושוחח עם ו.א לאחר הדיון שהתקיים בהליך המעצר **ואף עוד ביום 22.11.23** (קודם הודעתו לפרוטוקול הדיון ביום 29.10.23 על כוונתו לזמן את ו.א כעד הגנה) -טענתו "להתנהלות לא הוגנת של המאשימה" בבקשתה הנוכחית ובטענתה כי פעל בחוסר תום לב נוכח ניסיונו לנצל טעות קולמוס ברשימת העדים ולבצע מחטף שתוצאתו עלולה לפגוע בתקינותו והגינותו של המהלך המשפטי וביורר האמת, היא בבחינת **"טובל ושרץ בידו"** וטוב אילו לא היה (ב"כ משיב 1) מפנה לכללי האתיקה של לשכת עורכי הדין, לאחר

שעשה את שעשה. נטען כי התנהלות קולגיאלי של ב"כ הנאשם מחייבת הייתה להימנע מלהיפגש עם ו.א שהינו עד מרכזי ומהותי ביותר בפרשה חמורה של סחיטה ואיומים. אשר לטענה כי תיקון כתב האישום יפגע בהגנת הנאשם החומר היה מצוי בתיק, הפנה לעובדה כי מדובר בתיקון טכני, לאחר שחומרי החקירה הועברו להגנה ובשים לב כי לא מדובר בעדים או חומרים חדשים לאחר הגשת כתב האישום. מכאן נטען כי לא ברור הכיצד הוספת עד תביעה מרכזי שעדותו תהא הראשונה מבין עדי התביעה ואשר הודעותיו במשטרה חשופות בפני ההגנה יש כדי לפגוע בהגנת הנאשם.

בתימוכין לטיעוניה, הגיש והפנה להחלטת בית משפט (מחוזי ב"ש) בתפ"ח 35982-12-17 **מדינת ישראל נ' זגורי ואח'** והדגיש בהפניות המאוזכרות.

בהסכמה הוגשו פרוטוקול הדין בהליך המעצר, בפני כב' השופט ימיני מיום 29.11.2023 ואת פרוטוקול הדין בביהמ"ש העליון מיום 8.12.23, לאחר שהושחרו החלקים שאינם נוגעים לבקשה.

5. לאחר שחזרתי ועיינתי בבקשה על נימוקיה, בתגובות הצדדים (מיום 07.12.2023, 10.12.2023), לרבות השלמת טיעוניהם על פה, פרוטוקולי הדיונים כאמור והפסיקה אליה הפנו, הגעתי למסקנה כי יש להיעתר לבקשה.

טעות קולמוס או השמטה מקרית של עד תביעה מרשימת עדי התביעה, אינן נדירות. תיקון הטעות בדמות תיקון כתב האישום קודם שנתנה תשובת הנאשם לכתב האישום יעשה בהתאם לסעיף 91 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982 (תיקון בידי תובע) מבלי הצורך להידרש לאישור בית המשפט. במקרה הנדון הדרך לעשות כן הייתה פתוחה למבקשת, אולם נוכח אותה השתלשלות בהליך המעצר אותה פרטה בבקשה, מצאה לנכון לעשות בקשה בהתאם לסעיף 92, קרי תיקון בידי בית המשפט.

6. בעניין שלפניי, **ו.א.** הינו עד מהותי כעולה ונלמד במובהק מעובדות כתב האישום (ראו סעיפים 6-10). המדובר בעד מרכזי בפרשת סחיטה באיומים, עובד המפעל אשר על פי כתב האישום המשיב 1 איים כי יפגע ככל שייבצע עבודתו. במצב דברים זה, סבורני כי אין מי שיחלוק שלמאשימה לא הייתה כל כוונה לוותר על עדותו כעד מטעמה, וכי ברי כי שמו כעד תביעה הושמט בטעות קולמוס מרשימת עדי התביעה. הדברים מקבלים ביטוי ברור גם במסגרת הליך המעצר ביום 29.11.23, אז ולאור דרישת ב"כ משיב 1 מבית המשפט להימנע מעיון בהודעותיו של ו.א - ציין ב"כ המבקשת בפני בית המשפט: **"זאת טעות שוודיע לא מצוין בעדי התביעה, אני אציין כבר עתה בבקשת המעצר כי יש הפניה להודעתו של נהג המשאית ו.א. מה שמלמד על כוונתנו להכניס אותו לרשימת עדי התביעה ומדובר בטעות סופר שאנו נבקש לתקן"** (עמ' 6, ש' 5-7).

מתגובת ב"כ משיב 1 (7.12.2023) לבקשה לתיקון כתב האישום עולה כי למרות שב"כ המבקשת ציין והדגיש בהליך המעצר מיום 29.11.23 בדבר אותה טעות קולמוס בדמות השמטת שמו של ו.א כעד מרשימת עדי התביעה, ולמרות הצהרתו לתיקון כתב האישום באופן ש.ו.א יצורף לרשימת העדים - למחרת היום, 30.11.2023, בשעת בוקר מוקדמת) כך על פי תגובת ב"כ משיב 1 מיום 07.12.23) ב"כ משיב 1 יצר בעצמו קשר ושוחח עם העד ו.א. בשעת בוקר מוקדמת, מספר שעות קודם שהמבקשת הגישה בקשתה לתיקון כתב האישום.

7. לאור השתלשלות הדברים כמתואר, נמצא ממש בטענות המבקשת לפיהן מצופה היה מב"כ משיב 1 לנהוג בזהירות ובהגנות בכל הנוגע ל **ו.א** אשר מעמדו **הפורמלי** נוכח אותה טעות קולמוס טרם הוברר, בהינתן שחומרי החקירה, לרבות הודעותיו של ו.א היו בידי ההגנה ולמעשה דובר בפער של מספר ימים מיום הגשת כתב האישום המקורי ועד לבקשה לתיקונו, ולרבות העובדה שטרם ניתנה תשובת הנאשם לכתב האישום ושמיעת ההוכחות עוד לא נראית באופן.

הודעת ב"כ משיב 1, **במסגרת הליך המעצר** לפיה יש בכוונתו לזמן את ו.א כעד הגנה, מהווה מהלך חריג ואף נדיר במסגרת הליכי מעצר.

ההודעה ותזמונה בעיתוי ובמקום כמתואר - היא הנותנת. על "הבהילות" והמהלך בו נקטה הגנתו של משיב 1 בהודעתה לבית המשפט בהליך המעצר מלמדים עוד יותר דברי ב"כ משיב 1 לפרוטוקול הדיון מיום 14.12.23: **"... בטרם הדיון במ"ת הייתה בקשה שלי לעבור להליך הת"פ ... (עמ' 2, ש' 14 - 15)**. הווה אומר, כי אף קודם הדיון בתיק המ"ת, באופן חריג במחוזותינו, התבקש בית המשפט לעבור לתיק העיקרי, ושם, לאחר **"שהוכשר"** השרץ במסגרת ההודעה, הניחה אותו ההגנה בפני אותו מותב בדמות כלל 37 שבכללי האתיקה במסגרת הדיון בהליך המעצר, וכיום היא מבקשת לעשות כן גם במסגרת ההליך העיקרי ובנימוקי התנגדותה לבקשת המבקשת לתקן את כתב האישום.

8. **הצבת עובדה מוגמרת בדמות פנייה של ב"כ משיב 1 לעד - ו.א אשר הינו מתלונן בפרשת סחיטה באיומים, בנסיבות המתוארות וכאשר התוצאה של הפניה והשיחה עמו מובנת וידועה - היא ניצול מודע ומכוון של טעות קולמוס טכנית שנפלה בכתב האישום בראשית ראשיתו של ההליך משפטי, במטרה לסכל בקשת המבקשת בחסותו של כלל 37 אליו הפנה ב"כ משיב 1.**

הדברים האמורים מתחדדים בהינתן שב"כ משיב 1 קרא את כתב האישום ובמעמד הדיון בהליך המעצר ביום 29.11.23 **כבר עיין בחומרי החקירה, והיה בידיעתו כי ו.א הוא לא אחר מאשר עד מרכזי בפרשת סחיטה באיומים, אשר על פי עובדות כתב האישום, משיב 1 איים עליו באופן ישיר והוא דרוש לתביעה להוכחת האשמה המיוחסת למשיב 1.** המדובר בעד תביעה מהותי אשר ניסיון החיים מלמד כי העדרו מרשימת עדי התביעה הוא בשל תקלה טכנית שברי היה כי תיקונה יתבקש מיד לאחר שהתביעה תעמוד על השמטתו מרשימת עדי התביעה.

9. במצרף הנתונים הנ"ל ברי כי אין מקום אף להרהור בשאלת קיומו של צורך דחוף ותמים מטעם הגנתו של משיב 1 ליצור קשר עם ו.א מוקדם בבוקר שלמחרת הדיון בהליך המעצר, כשלבדבריו אף עשה כן עוד ביום הגשת כתב האישום 22.11.23, ועת שמעמדו **הפורמלי** של ו.א. הועמד בסימן שאלה על רקע "המחטף הדיוני" בו נקט בהליך המעצר.

אשר לטענת הסנגור כי פגש ושוחח עם ו.א, לרבות דברים שהוחלפו ביניהם, אומר כי המדובר בטענות במישור האתי שבין ב"כ הצדדים ואין לבית המשפט להתעסק בהם. כך הם הדברים ביחס לטענה **המעורפלת** בדבר פגיעה אפשרית בחיסיון לקוח עו"ד שבין ב"כ המשיב למשיב, ככל שיתוקן כתב האישום, כשבהקשר זה אוסיף כי אין לב"כ המשיב להלין אלא על עצמו.

בית המשפט לא ייתן ידו למצב לפיו טעות סופר ו/או תקלה טכנית ו/או השמטה מקרית של עד תביעה מרשימת עדי התביעה, עד תביעה בכלל ועד תביעה מהותי בפרט - תנוצל על ידי ההגנה, באופן שיוביל לפגיעה מהותית בתקינותו של ההליך המשפטי ובירור האמת, וודאי שלא בשלב כל כך מוקדם של ההליך המשפטי ובעת שכלל חומרי החקירה והנתונים הרלוונטיים בידי של ב"כ המשיב.

אשר לטענה לפגיעה בהגנת משיב 1, זו גם לוטה בערפל. כמו המבקשת אף בית המשפט תוהה הכיצד זו תיתכן בהינתן מהות הבקשה אל מול הנתונים לפיהם: מדובר בתיקון המבוסס על אותן הראיות שהיו קיימות בתיק ונמצאות ברשות ההגנה שאינו מצריך ביצוע כל פעולת חקירה, לא כל שכן גביית הודעות חדשות מהמשיבים; המדובר בתיקון טכני בדמות הוספת עד מרכזי שהינו אחד מקורבנות העבירה המיוחסת למשיב 1 כדיעה זו הייתה בידיעתו של ב"כ משיב 1; התיקון התבקש מספר ימים לאחר הגשת כתב האישום **ואף טרם ניתן מענה לכתב האישום**. כך או כך, גם ואם נמצא פגיעה מסוימת בהגנת משיב 1 בתיקון כתב האישום, הרי זו אינה שקולה לפגיעה הקשה בהגינותו ותקינותו של ההליך המשפטי וביכולת לברר את האמת, כשמנגד להגנה נתונה הזכות לחקור את ו.א **בחקירה נגדית** במהלך המשפט.

בע"פ 1/48 פרדריק וויליאמס סילבסטר נ' היועמ"ש, שם, בפסקה 17 לפסק דינו עמד הנשיא דאז, משה זמורה, על חשיבותו של סדר הדין הפלילי ביחס לזכויות הנאשם, ובין היתר, כתב:

"הפרוצדורה הפלילית על דיניה מכילה לטובת הנאשם תריס בפני עיוות - דין. רוצים לתת לנאשם את מלוא ההגנה ההוגנת". עם זאת המשיך וסייג: "אבל אסור לסלף את הרעיון הבריא הזה על ידי הפרזה בפורמליות. פרוצדורה פלילית טובה צריכה בוודאי לתת לנאשם את מלוא ההגנה, כדי למנוע עיוות דין אבל הדין הפלילי אינו צריך לקבל צורת משחק אשקוקי שבו מהלך אחד בלתי נכון קובע את גורל המשחק".

בעניין הנדון לפניי, לא רק שלא מדובר במהלך בלתי נכון של המאשימה, אלא בטעות קולמוס טכנית בדמות השמטה מקרית מרשימת עדי התביעה שמו של עד מרכזי שהינו אחד מקורבנות העבירה, אשר נוצלה על ידי ההגנה אשר בטיעוניה מבקשת להיבנות מהמהלך וזעקתה בפני היא כזעקת **"הקוזק הנגזל"**. שימוש בזכות דיונית צריכה לתום לב וטוב תעשה ההגנה אם תיתן דעתה ותשים ליבה לכלל הסעיפים ובעיקר לסעיף 37(ב) הנ"ל אליו טרחה והפנתה כמה וכמה פעמים.

סוף דבר - בהתאם לסמכותי בסעיף 92(א) לחסד"פ ולאחר שבחינת הנתונים הצריכים לעניין מגלה כי תיקונו של כתב האישום לא יקפח את הגנתו של מי מהמשיבים, אני מתירה תיקון כתב האישום כמבוקש.

המזכירות מתבקשת לסרוק את כתב האישום המתוקן מיום 30.11.2023 לתיקיית כתבי הטענות שבתיק האלקטרוני.

ניתנה היום, ה' טבת תשפ"ד, 17 דצמבר 2023, בהעדר הצדדים.

